

Avrupa'da Yaşlı Türk Göçmenler

Sosyal Politika Önerileri

Avrupa’da Yaşlı Türk Göçmenler

Sosyal Politika Önerileri

Mehmet Gedik - Zeynep Hiçdurmaz - Hülya Yüksel / Editörler

GAV Perspektif Yayınları, 2025

© Göç Araştırmaları Vakfı İktisadi İşletmesi

Sertifika No.: 43715

GAV PERSPEKTİF

Hacettepe Mah. Fener Sk.

No: 5 06230

Altındağ Ankara/Türkiye

Tel.: +90 (312) 473 79 11

Fax: +90 (312) 473 79 14

gavperspektif.com

bilgi@gavperspektif.com

siparis@gavperspektif.com

[@gavperspektif](https://twitter.com/gavperspektif)

[@gavperspektif](https://www.instagram.com/gavperspektif)

1. Baskı

Haziran 2025

Ankara

GAV Perspektif Yayınları - 39

ISBN: 978-625-97024-4-5

Karton Kapak

Tashih

Kader Taşcı - Birgül Demirtaş

Görsel Yönetmen

GAV Perspektif Yayınları Yayın Kurulu

Tasarım

Ruha Medya A.Ş.

Baskı

Ada Matbaacılık Yayın. San. Tic. Ltd. Şti. • Sertifika No: 44093

Ankara, Türkiye

© Kitabın tüm yayın hakları GAV Perspektif Yayınları’na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Editörler

Mehmet Gedik

Zeynep Hiçdurmaz

Hülya Yüksel

Avrupa'da Yaşlı Türk Göçmenler

Sosyal Politika Önerileri

GAV PERSPEKTİF

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRLERDEN	15
--------------------	----

BÖLÜM I:

“AVRUPA’DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER”

AVRUPA’DA TÜRK İŞ GÜCÜ GÖÇÜ VE YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER	25
---	----

Mehmet GEDİK

GİRİŞ	27
-------------	----

1. GÖÇ VE GÖÇ TEORİSİ.....

1.1. Kavramsal Anlamda Göç ve Göç Teorisi	
1.2. Türk İş Gücünün Avrupa’ya Göçü	31
1.2.1. İlk Göç Aşaması	
1.2.2. İkinci Göç Aşaması	
1.3. Göçün Ekonomik, Sosyal ve Politik Faktörleri.....	33

2. AVRUPA’DA TÜRK İŞ GÜCÜ GÖÇÜNÜN EVRİMİ

2. 1. Göçün İlk Dönemi: 1960 ve 1970’ler.....	37
2. 1. 1. Aile Birleşimi ve Sosyal Entegrasyon Süreçleri	38
2. 1. 1. Türk Göçmen İş Gücünün Batı Avrupa Ekonomisine Katkıları.....	39
2. 2. Göçün İkinci Dönemi: 1980 ve 1990’lar	39
2. 2. 1. Göçmen İş Gücünün Dönüşümü: Kalıplaşma ve Yeni Kuşaklar	40
2. 3. Göçün Üçüncü Dönemi: 2000 Yılı ve Sonrası	42
2. 3. 1. Türk İş Gücü Göçünün Sosyoekonomik Dinamikleri	42
2. 3. 2. Avrupa’da Türk Göçmenlerin Yaşlanma Süreci.....	43

3. AVRUPA’DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER VE YAŞLANMA

3. 1. Demografik Değişimler ve Gelecek Perspektifleri	46
3. 2. Göçmenlik Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar ve Adaptasyon	47
3. 3. Yaşlı Türk Göçmenlerin Karşılaştıkları Zorluklar	50
3. 4. İstatistiksel Durum.....	51
3. 5. Sosyal Konum ve Sosyal Güvenlik Anlaşmaları.....	52
3. 5. 1. Sosyal Konum	53
3. 5. 2. Sosyal Güvenlik Anlaşmaları	54
3. 6. Ekonomik Koşullar ve Emeklilik	55
3. 7. Sağlık Koşulları ve Destek/Bakım Hizmetleri.....	56
3. 8. Sosyal Destek Mekanizmaları.....	57

4. KÜLTÜREL ENTEGRASYON VE KİMLİK.....

4. 1. Yerel Dile Adaptasyon ve Eğitim Süreçleri	60
4. 2. Türk Kültürünün Korunması ve Yeni Nesillere Aktarımı.....	60
4. 2. 1. Dini ve Manevi Değerlerin Toplumsal Entegrasyona Etkisi.....	61

4. 2. 1. 1. Kimlik Çatışması ve Aidiyet Arayışı.....	61
4. 2. 2. Aile İçi Dinamikler ve Sosyal Yaşam	62
4. 2. 3. Toplumsal Katılım ve Sosyal Destek Ağları.....	63

5. YAŞLI GÖÇMENLER, SOSYAL HİZMET VE ÖNERİLER	65
5. 1. Yaşlı Göçmenlere Yönelik Araştırmalar	66
5. 2. Yaşlı Göçmenlere Yönelik Çok Kültürlü Sosyal Hizmet Uygulamaları	70
5. 3. Yaşlı Göçmenler İçin Sağlık ve Destek Hizmet Politikaları.....	72
5. 4. Yaşlı Göçmenlerin Sosyal Katılımı ve Teşviki	74
SONUÇ	76
KAYNAKÇA.....	79

AVRUPA'YA İŞ GÜCÜ GÖÇÜNÜN TARİHÇESİ VE BİRİNCİ KUŞAK GÖÇMENLERİN SOSYOKÜLTÜREL DURUMLARI	85
Ahmet ASLAN	

GİRİŞ	85
1. AVRUPA'YA İŞ GÜCÜ GÖÇÜNÜN TARİHÇESİ	86
1. 1. Küresel Göç Dalgaları ve Türkiye'nin Yeri.....	86
1. 2. Almanya-Türkiye İş Gücü Anlaşması (1961).....	88
1. 3. Göç Tarihini Dönemlendirme: Öne Çıkan Gelişmeler.....	90

2. BİRİNCİ KUŞAK GÖÇMENLER	92
2. 1. Demografik Durum	94
2. 2. Sosyokültürel Durum	95
2. 3. Birinci Kuşak Göçmenlerin Ekonomik Durumu	97
2. 4. Birinci Kuşak Göçmenlerin Sağlık Sorunları.....	97
2. 5. Birinci Kuşak Göçmenlerin "Geriye Dönüşü"	99
SONUÇ	100
KAYNAKÇA.....	103

AVRUPA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER: PSİKOLOJİK ZORLUKLAR VE UYUM	105
Merve DALMAZ	

GİRİŞ	105
1. AVRUPA'YA GÖÇ VE YAŞLILIK.....	106
1. 1. Türklerin Avrupa'ya Göç Süreci.....	106
1. 2. Yaşlılık ve Yaşlı Göçmenlik.....	108

2. GÖÇ SÜRECİNİN PSİKOLOJİK ETKİLERİ.....	110
2. 1. Kimlik Karmaşası.....	110
2. 2. Kültürel Uyum Sorunu.....	111
2. 3. Dil Bariyeri.....	113
3. AVRUPA'DA ÜLKELERİNDE YAŞAYAN YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERDE GÖRÜLEN PSİKOLOJİK SORUNLAR	114
3. 1. Yalnızlık ve Sosyal İzolasyon.....	114
3. 2. Depresyon ve Anksiyete	115
3. 3. Travma Sonrası Stres Bozuklukları (TSSB)	117
3. 4. Psikosomatik Rahatsızlıklar.....	119
4. AİLE DİNAMİKLERİ BAĞLAMINDA PSİKOLOJİK ETKİLER	120

4. 1. Yaşlı Göçmenlerin Aile İlişkilerinde Yaşadıkları Sorunlar	120
4. 2. Torunlarla İlişkiler ve Kuşaklar Arası Çatışmalar	121
5. KÜLTÜREL DEĞERLER VE YAŞLILIK ALGISI.....	122
5. 1. Türk Kültüründe Yaşlılık Algısı ve Saygı.....	122
5. 2. Avrupa Kültüründe Geleneksel Değerlerin Korunması.....	123
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	124
KAYNAKÇA.....	128

AVRUPA'DA YAŞAYAN YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERİN SAĞLIK HAKKI PERSPEKTİFİNDE HİZMETLERE ERİŞİMİ	133
Yelda YILMAZ & Elem EROĞLU	

GİRİŞ	133
--------------------	------------

1. AVRUPA'DA TÜRK KÖKENLİ YAŞLI GÖÇMEN BİREYLERİN SAĞLIK KOŞULLARI	134
1. 1. Avrupa'da Yaşlanan Nüfus ve Türk Kökenli Göçmenlerin Demografik Profili	134
1. 2. Avrupa'da Yaşayan Türk Kökenli Yaşlı Göçmen Bireylere Yönelik Bakış Açısı	135
1. 3. Avrupa'da Yaşayan Türk Kökenli Yaşlı Göçmen Bireylerin Sosyal Güvenceleri.....	136
1. 4. Avrupa'da Yaşayan Türk Kökenli Yaşlı Göçmen Bireylerin Sağlık Sorunları.....	137

2. AVRUPA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERE YÖNELİK SAĞLIK POLİTİKALARI	138
2. 1. Avrupa'da Sosyal Refah Sistemlerinin Sağlık Politikaları Üzerinde Etkileri	138
2. 1. 1. Avrupa'da Yaşlı Türk Göçmenlerin Genel Sağlık ve Destek/Bakım Hizmetlerine Erişimleri	139
2. 1. 2. Avrupa'da Yaşlı Türk Göçmenlere Hizmet Sunan Sivil Toplum Kuruluşları.....	140
2. 1. 3. Avrupa'da Yaşlı Türk Göçmenler ve Psikososyal Destek: Ruh Sağlığı ve Sosyal Destek Ağları.....	141
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	143
KAYNAKÇA	145

BÖLÜM II:	
"BATI AVRUPA - ALMANYA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER"	
ALMANYA'DA YAŞLILARA YÖNELİK UYGULANAN POLİTİKALAR ve YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER.....	151
Nebiyi KONUK KANDEMİR & Mustafa AKSU	

GİRİŞ	151
--------------------	------------

1. ALMANYA'NIN DEMOGRAFİK YAPISI.....	153
1. 1. Almanya'da Demografik Dönüşüm ve Yaşlanan Toplum	153
1. 2. Almanya'nın Demografik Geleceği	154

2. ALMANYA'DA SOSYAL POLİTİKA UYGULAMALARI.....	157
2. 1. Almanya'da Yaşlılara Yönelik Sosyal Politika Uygulamaları.....	158
2. 1. 1. Almanya'da Emeklilik Sistemi.....	163
2. 1. 2. Almanya'da Yaşlı Destek/Bakım Modelleri	165
2. 1. 2. 1. Evde Destek/Bakım Hizmetleri	166
2. 1. 2. 2. Yatılı Destek/Bakım Kuruluşları	166
2. 1. 2. 3. Yaşam Evleri ve Alternatif Modeller	167
2. 1. 2. 4. Destek/Bakım Rezidansları ve Teknolojik Destek Hizmetleri	168

3. TARİHSEL PERSPEKTİFLE ALMANYA'DA TÜRK GÖÇMENLER	169
--	-----

4. TÜRKİYE VE ALMANYA: NÜFUS, SAĞLIK VE SOSYAL POLİTİKALARIN KESİŞİM NOKTALARI	171
SONUÇ	175
KAYNAKÇA.....	179

YAŞLI DOSTU SOSYAL POLİTİKALAR KAPSAMINDA ALMANYA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER.....	181
Emine ATAMAN	

GİRİŞ	181
-------------	-----

1. ALMANYA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER VE YAŞLILARA YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALARIN ÖNEMİ	183
1. 1. Yaşlanan Alman Nüfusu ve Yaşlı Türk Göçmenlerin Konumu	184

2. SOSYAL POLİTİKA ARACI OLARAK ENTEGRASYON VE ALMANYA'DA TÜRK GÖÇMENLER	186
2. 1. Türk Göçmenlerin Sosyal Entegrasyonu	188
2. 2. Türk Göçmenlerin Alman Vatandaşlığına Geçiş ve Entegrasyon Politikaları.....	189

3. SOSYAL POLİTİKA ARACI OLARAK EMEKLİLİK SİGORTASI VE EMEKLİ TÜRK GÖÇMENLER	191
3. 1. Yaşlı Türk Göçmenlerin Emekli Maaş Yetersizliği	192

4. SOSYAL POLİTİKA ARACI OLARAK DESTEK/BAKIM SİGORTASI VE TÜRK GÖÇMENLERİN DESTEK HİZMET İHTİYAÇLARI.....	193
4. 1. Türk Nüfusunun Erken Yaşlanması ve Destek Hizmetlerine İhtiyacı.....	194

SONUÇ ve ÖNERİLER.....	196
KAYNAKÇA.....	199

ALMANYA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER VE YAŞLI DESTEK/BAKIM HİZMETLERİNDEKİ SORUNLARA DAİR POLİTİKA ÖNERİLERİ.....	203
Zeynep HİÇDURMAZ & Hülya YÜKSEL	

GİRİŞ	203
-------------	-----

1. YAŞLILIK VE GÖÇ OLGUSUNUN KESİŞİMSELLİĞİ: YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER ..	204
--	-----

1. 1. Yaşlı Türk Göçmenlerin Hizmetlere Erişiminde Kırılganlığı Etkileyen Unsurlar....	206
--	-----

2. YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERİN DESTEK/BAKIM HİZMETLERİNE ERİŞİMLERİNDE KURUMSAL DİNAMİKLER VE UZMAN GÖRÜŞLERİ.....	208
--	-----

3. ALMANYA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER VE YAŞLI DESTEK/BAKIM HİZMETLERİNDEKİ SORUNLAR	208
--	-----

3. 1. Türkiye ve Almanya Arasında Anlaşmalar ve Yasal Düzenlemelere İlişkin Sorunlar	210
--	-----

3. 2. Kurumsal Sorunlar	211
-------------------------------	-----

3. 3. Bireysel Sorunlar	213
-------------------------------	-----

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	214
------------------------	-----

KAYNAKÇA.....	220
---------------	-----

BÖLÜM III:

“BATI AVRUPA – HOLLANDA, BELÇİKA VE FRANSA’DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER”

HOLLANDA’DA TÜRK KÖKENLİ YAŞLI GÖÇMENLER	225
Leyla YILDIRIM	

GİRİŞ	225
-------------	-----

1. TÜRKİYE KÖKENLİ YAŞLILARIN DEMOGRAFİK DAĞILIMI	226
---	-----

1. 1. Kültürel ve Sosyal Uyum Süreçleri	227
---	-----

1. 1. 1. Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul	228
---	-----

2. HOLLANDA’DA TÜRK KÖKENLİ YAŞLILARA YÖNELİK

DESTEK/BAKIM HİZMETLERİ	229
-------------------------------	-----

2. 1. Evde Destek Bakım Hizmetleri	232
--	-----

2. 1. 1. Evde Destek/Bakım Hizmetlerine Erişim Sorunları	233
--	-----

2. 2. Kültürel Duyarlı Destek/Bakım Hizmetleri	235
--	-----

3. HOLLANDA’DA TÜRK KÖKENLİ YAŞLI BİREYLERİN SORUNLARI 236 |

3. 1. Yalnızlık Duygusu	236
-------------------------------	-----

3. 1. 1. Sosyal İzolasyonun Yalnızlık Üzerine Etkileri	237
--	-----

3. 1. 2. Teknoloji ve Dijital İletişimin Yalnızlık Üzerindeki Etkisi	238
--	-----

3. 2. Dini/Manevi ve İnanç Temelli Ayrımcılık	239
---	-----

3. 2. 1. Ayrımcılığın Psikolojik Etkileri	240
---	-----

SONUÇ	241
-------------	-----

KAYNAKÇA	243
----------------	-----

BELÇİKA’DA TÜRK KÖKENLİ YAŞLI GÖÇMENLERİN

SAĞLIK VE YAŞLI DESTEK/BAKIM HİZMETLERİNE ERİŞİMİ	247
---	-----

Zeynep TEKİN BABUÇ

GİRİŞ	247
-------------	-----

1. BELÇİKA’DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERİN HİZMETLERE ERİŞİMİ:

DÖNGÜSEL GÖÇ DENEYİMİ VE UZMAN GÖRÜŞLERİ	249
--	-----

2. BELÇİKA’NIN SAĞLIK VE YAŞLI DESTEK/BAKIM POLİTİKASI	250
--	-----

3. BELÇİKA’DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERİN SAĞLIK VE

DESTEK/BAKIM HİZMETLERİNE ERİŞİMİNİ ETKİLEYEN ETMENLER	253
--	-----

3. 1. Dil Bariyeri	253
--------------------------	-----

3. 2. Sosyoekonomik Etmenler	255
------------------------------------	-----

3. 3. Sosyokültürel ve Dini/Manevi Hassasiyetler	258
--	-----

3. 4. Döngüsel Göçmenlik Deneyimi	261
---	-----

4. BELÇİKA’DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERE YÖNELİK SAĞLIK VE

DESTEK/BAKIM HİZMETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	263
--	-----

4. 1. Belçika’daki Yaşlı Türk Göçmenlerin Bakım Tercihleri ve	
---	--

Kurumsal Hizmetlere Erişimde Karşılaşılan Engeller	265
--	-----

SONUÇ	269
-------------	-----

KAYNAKÇA	272
----------------	-----

FRANSA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER	275
Zeynep HİÇDURMAZ	

GİRİŞ	275
--------------------	------------

1. FRANSA'DA YAŞLI GÖÇMENLERİN SAĞLIK KOŞULLARI	277
--	------------

2. FRANSA'DA TÜRK GÖÇÜ VE YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER	280
---	------------

3. FRANSA'DAKİ İLK KUŞAK GÖÇMENLERİN SOSYOEKONOMİK DURUMU VE KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLAR	281
---	------------

4. FRANSA'DA YAŞLILARA YÖNELİK SOSYAL HAKLAR VE TÜRK GÖÇMENLER	283
4. 1. Fransa'da Emeklilik	286

5. ULUSÖTESİ YAŞLANMA VE TÜRK GÖÇMENLER.....	287
---	------------

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	290
-------------------------------	------------

KAYNAKÇA.....	293
----------------------	------------

BÖLÜM IV:

“KUZEY AVRUPA – İSVEÇ, NORVEÇ, FİNLANDİYA VE DANİMARKA'DA YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER”

İSVEÇ, NORVEÇ VE FİNLANDİYA'DA TÜRK KÖKENLİ YAŞLI GÖÇMENLER	299
Harun CEYLAN & Hacı Ahmet GAYDA	

GİRİŞ	299
--------------------	------------

1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	300
---	------------

1. 1. Yaşlı Göçmen Kavramı.....	300
1. 2. Göç Teorileri Perspektifinden Yaşlı Göçmenler	301

2. İSKANDİNAV REFAH DEVLETİ MODELİ.....	302
--	------------

2. 1. İsveç Sosyal Güvenlik Politikaları.....	303
2. 2. Norveç Sosyal Güvenlik Politikaları	304
2. 3. Finlandiya Sosyal Güvenlik Politikaları	305

3. İSKANDİNAV ÜLKELERİNDE YAŞLI GÖÇMENLERE YÖNELİK POLİTİKALAR	305
--	------------

4. İSKANDİNAV ÜLKELERİNDE YAŞLI TÜRK GÖÇMENLERİN DURUMU	309
--	------------

4. 1. İsveç'te Yaşlı Türk Göçmenler.....	312
4. 1. 1. İsveç'te Türk Göçmenlerin Aile ve Sosyal İlişkileri.....	312
4. 1. 2. İsveç'te Yaşlı Türk Göçmenlerin Entegrasyonu	313
4. 1. 3. İsveç'te Göçmen Yaşlılara Yönelik Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü ve Faaliyetleri.....	315
4. 2. Norveç'te Yaşlı Türk Göçmenler.....	316
4. 2. 1. Norveç'te Türk Göçmenlerin Aile ve Sosyal İlişkileri.....	317
4. 2. 2. Norveç'te Yaşlı Göçmenlere Hizmet Sunan STK'lar ve Rollerini.....	318
4. 3. Finlandiya'da Yaşayan Yaşlı Türk Göçmenler.....	320
4. 3. 1. Finlandiya Yaşlı Türk Göçmenlerin Aile ve Sosyal İlişkileri	320
4. 3. 2. Finlandiya'da Yaşlı Türk Göçmenlerin Entegrasyonu	321
4. 3. 3. Finlandiya'da Yaşlı Göçmenlere Hizmet Sunan STK'lar ve Rollerini	322

SONUÇ	323
KAYNAKÇA.....	326

DANİMARKA'DA SOSYAL POLİTİKALAR VE YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER.....	335
İsa KUYUCUOĞLU	

GİRİŞ	335
--------------------	------------

1. DANİMARKA: ÜLKE PROFİLİ VE TEMEL DİNAMİKLER	336
1. 1. Coğrafi Konum	337
1. 2. Yönetim Şekli	337
1. 3. Ekonomik Durum.....	338
1. 4. Dini ve Manevi Yapısı.....	339

2. DANİMARKA'DA TÜRKİYE KÖKENLİ GÖÇMENLER	340
2. 1. Aile Birleşimleri.....	341
2. 2. Türkiye Kökenli Göçmenlerin Danimarka'da İş Hayatı	341
2. 3. Danimarka'da Yaşlı Türk Göçmenler.....	341

3. DANİMARKA'DA SOSYAL POLİTİKALAR	343
3. 1. Sosyal Politika	343
3. 2. Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar	344
3. 2. 1. Emeklilik.....	345
3. 2. 2. Destek/Bakım Hizmetleri.....	346
3. 2. 3. Sivil Toplum Kuruluşları ve Dernek Çalışmaları	346

4. YAŞLILAR POLİTİKASI VE TÜRKİYE KÖKENLİ YAŞLILARIN DURUMU	347
SONUÇ	350
KAYNAKÇA.....	353

BÖLÜM V:	
“ORTA AVRUPA – AVUSTURYA VE İSVİÇRE’DE YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER”	
AVUSTURYA’DA TÜRK KÖKENLİ YAŞLI GÖÇMENLER	359
Esra SAĞLAM	

GİRİŞ	359
--------------------	------------

1. AVUSTURYA’NIN YAPISI VE GÖÇMENLİK	360
1. 1. Avusturya: Demografik, Coğrafi ve Ekonomik Yapısı	360
1. 2. Avusturya’da Yaşlılık ve Göçmenlik	360
1. 2. 1. Avusturya’da Göç Dinamikleri ve Göçmen Politikalarının Dönüşümü.....	362
1. 2. 2. Avusturya’da Göçmen Nüfusun Demografik Yapısı ve Nesiller Arası Değişim ...	363
1. 3. Avusturya’da Türk Varlığı ve Demografik Göstergeler.....	365

2. YAŞLI TÜRK GÖÇMENLER VE SORUNLARI	369
2. 1. Avusturya’da Yaşlı Türk Göçmenlerin Demografik Göstergeleri	370
2. 2. Yaşlı Türk Göçmenlerin Yaşam Durumları.....	372
2. 3. Yaşlı Türk Göçmenlerin Sosyoekonomik Durumları	372
2. 4. Sağlık ve Destek/Bakım Hizmetlerine İhtiyaç	374
2. 5. Sosyal İlişkiler ve Toplumsal Katılım	378

2. 6. Kurumsal Yapılarla Etkileşim	381
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	383
KAYNAKÇA.....	388
İSVİÇRE'DE TÜRK KÖKENLİ YAŞLI GÖÇMENLER.....	393
Gökhan KAYIR	
GİRİŞ.....	393
1. İSVİÇRE'DE TÜRK VARLIĞI	395
1. 1. İsviçre'de Türk Varlığının Kısa Tarihçesi.....	400
2. İSVİÇRE'DE YAŞLILIK	400
2. 1. İsviçre'de Yaşlı Türk Nüfus.....	402
3. İSVİÇRE'NİN SOSYAL POLİTİKALARI.....	404
3. 1. Göçmenlere Yönelik Sosyal Politikalar.....	405
3. 2. Yaşlı Bireylere Yönelik Sosyal Politikalar	408
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	410
KAYNAKÇA.....	415
YAZARLAR	421

Bu Kitap;

Batı Avrupa ülkelerinde ömürlerini emek, sabır ve özveriyle geçiren; ailelerine, toplumlarına ve insanlığa kalıcı izler bırakan yaşlı Türk göçmenlere adanmıştır.

Onların anılarına, yaşam mücadelelerine, hikâyelerine ve kültürel miraslarını yaşatma çabalarına derin bir şükran ve saygıyla...

Yaşlılık, ruhun aydınlanması ve bilgelikle olgunlaşmasıdır.

İbn-i Sina (980-1037)

El-Kanun fi't-Tıbb

İnsan yaşamı döngüseldir; gençlikte kazanılan tecrübe,

yaşlılıkta hikmete dönüşür.

İbn Haldun (1332-1406)

Mukaddime

EDİTÖRLERDEN

“Avrupa’da Yaşayan Yaşlı Türk Göçmenler: Sosyal Politika Önerileri” başlıklı bu eser, göç olgusunu yalnızca fiziksel bir yer değişimi olarak ele almakla kalmayıp, birey ve toplulukların sosyokültürel, ekonomik ve psikolojik boyutlarda yaşadığı değişim ve dönüşümleri yaşanan karmaşık süreçler üzerinden analiz etmektedir. Beş ana tema ve on dört bölümden oluşan bu çalışma, alanında uzman akademisyenler tarafından kaleme alınmıştır. Eserde, özellikle Batı Avrupa ülkelerine yönelik Türk göç dalgaları ele alınmakta; bireysel ve toplumsal düzeyde derin etkiler bırakan bu tarihsel sürecin, farklı kuşaklar üzerindeki deneyimsel yansımaları incelenmektedir. Bu bağlamda, Batı Avrupa ülkelerinin iş gücü talepleri doğrultusunda başlayan ve zamanla göçmenlerin aile birleşimi, toplumsal uyum ve yaşlanma süreçlerine evrilen bu göç olgusu, Türk göçmenlerin sosyoekonomik dönüşümlerini, sağlık ve sosyal hizmetlere erişimlerini, kültürel bağlarını ve toplumsal entegrasyon düzeylerini çok disiplinli bir perspektiften ele almaktadır. Çalışma, göç ve yaşlılık kesişiminde ortaya çıkan dinamikleri disiplinler arası bir yaklaşımla analiz ederek, uygulanmakta olan sosyal politikalara sosyal hizmet perspektifinde öneriler sunmaktadır.

Kitap, yaşlı Türk göçmenlerin Avrupa’daki yaşamlarını tarihsel bağlam ve uygulanan sosyal politikalar çerçevesinde değerlendirerek yaşlanma süreçleri kapsamında ortaya çıkan ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlara yönelik çözüm önerilerini tartışmayı amaçlamaktadır. Göçmenlik ile yaşlılığın kesiştiği bu özgün bağlam, sosyal hizmet ve sosyal politika alanlarında holistik/bütüncül ve çok disiplinli yaklaşımların gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Eserin her bir bölümü, Avrupa’nın farklı ülkelerinde yaşayan yaşlı Türk göçmenlerin bireysel ve toplumsal düzeydeki deneyimlerini derinlemesine analiz

ederek, ülkeler arası karşılaştırmalı bir perspektif sunmaktadır. Avrupa’da yaşlı Türk göçmenler üzerine mevcut kaynak ve literatürün oldukça sınırlı olması, çalışmayı alanında özgün kılmakta ve literatüre önemli bir katkıları sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, Avrupa’da yaşlı göçmenlerin sosyal ve ekonomik entegrasyon süreçlerine ilişkin ihtiyaç ve sorunlarının tespit edilmesi ve bu doğrultuda uygulanabilir çözüm önerilerinin geliştirilmesi, kitabın temel hedefleri arasında yer almaktadır. Avrupa’da yaşlanma sürecine giren Türk göçmenlerin yaşam öykülerini ve karşılaştıkları sosyoekonomik dinamikleri ele alan bu eser, sosyal hizmet, sağlık politikaları ve göç araştırmaları gibi farklı disiplinlere de önemli katkılar sunmayı amaçlamaktadır.

BÖLÜM I: “Avrupa’da Yaşlı Türk Göçmenler”

Batı Avrupa ülkelerine iş gücü göçüyle başlayan ve günümüzde yaşlanan Türk göçmen nüfusun sosyal, psikolojik ve sağlık hizmetlerine erişimini ele alan kapsamlı bir perspektif sunulmaktadır. Bu bölümde:

Mehmet Gedik, “Avrupa’ya Türk İş Gücü Göçü ve Yaşlı Türk Göçmenler” başlığı altında, göçün tarihsel bağlamını ve bu sürecin yaşlı Türk göçmen nüfusu üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışmada, göç olgusu kavramsal ve teorik çerçevede ele alınarak, Batı Avrupa ülkelerine yönelik Türk iş gücü göçü psikolojik, ekonomik, sosyal ve politik boyutlarıyla ele alınmıştır. Türk iş gücü göçünün Batı Avrupa ülkelerindeki dönüşümleri üç temel boyutta ele alınarak, aile birleşimi, sosyoekonomik değişimler ve kalıcı yerleşim süreçleri üzerinde durulmuştur. Yaşlı Türk göçmenlerin demografik değişimleri dikkate alınarak, sağlık, sosyal güvenlik, dini/manevi ve kültürel entegrasyon konuları yaşlanma süreçlerinde karşılaşılan zorluklar ile bu süreçlere uyumları detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Bununla birlikte, kültürel kimlik ve entegrasyon bağlamında toplumsal aidiyet ve kimlik çatışmaları gibi konular tartışılmış, Avrupa’da yaşlı Türk göçmenlere yönelik sosyal hizmet ve sosyal politika önerileri sunulmuştur. Çalışmada, geçmişin tarihsel birikimiyle günümüz ihtiyaçları değerlendirilerek, geleceğe yönelik insan merkezli sosyal politika uygulamalarının geliştirilmesinin gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Ahmet Aslan, “Avrupa’ya İş Gücü Göçünün Tarihçesi ve Birinci Kuşak Göçmenlerin Sosyokültürel Durumları” başlığı altında, Batı Avrupa ülkelerine yönelik iş gücü göçünün tarihsel süreçlerini ele almakta ve bu bağlamda birinci kuşak Türk göçmenlerin sosyal ve ekonomik durumlarını kapsamlı bir perspektifle değerlendirmektedir. Bu bölümde, Avrupa ülkelerine gerçekleşen göç hareketleri tarihsel süreçler çerçevesinde dönemselleştirilerek incelenmiş ve bu süreçlerin arka planı detaylandırılmıştır. Birinci kuşak göçmenlerin demografik yapıları ve sosyokültürel

dinamikleri analiz edilerek, bu grubun Avrupa toplumlarında yerleşim süreçleri ve toplumsal uyumları kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Ayrıca, birinci kuşak yaşlı göçmenlerin “geriye dönüş” kavramı çerçevesinde yaşadığı deneyimler tartışılarak, tarihsel perspektifte göç olgusunun bu kuşak üzerindeki olumsuz etkileri değerlendirilmiştir. Çalışma, geçmişteki göç deneyimlerini irdeleyerek, günümüz entegrasyon tartışmalarına sosyal politikalar açısından katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Merve Dalmaz, “Avrupa’da Yaşlı Türk Göçmenler: Psikolojik Zorluklar ve Uyum Süreçleri” başlığı altında, yaşlı Türk göçmenlerin Avrupa’da karşılaştıkları bireysel ve toplumsal düzeydeki psikolojik sorunları ve uyum süreçlerini ele almaktadır. Bölümde, öncelikle Türklerin Avrupa’ya göç süreci ve yaşlılık kavramı bağlamında yaşlı göçmenlerin durumları incelenmiştir. Göç sürecinin psikolojik etkileri kapsamında yalnızlık, sosyal izolasyon, depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) ve psikosomatik rahatsızlıklar gibi sorunlar ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiştir. Ayrıca, aile dinamikleri bağlamında yaşlı göçmenlerin aile ilişkilerinde karşılaştıkları sorunlar ve kuşaklar arası çatışmalar ele alınmıştır. Dini/manevi ve kültürel değerler ışığında, Türk ve Avrupa kültürlerinde yaşlılık algısı ve geleneksel değerlerin korunması konularına odaklanılmış; yaşlı göçmenlerin sosyal entegrasyon süreçlerine yönelik araştırma ve uygulamalar çerçevesinde öneriler sunulmuştur.

Yelda Yılmaz ve Elem Eroğlu, “Avrupa’da Yaşayan Yaşlı Türk Göçmenlerin Sağlık Hakkı Perspektifinde Hizmetlere Erişimi” başlığı altında, Avrupa’da yaşayan yaşlı Türk göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişiminde karşılaştıkları zorluklara ve bu alandaki eşitsizliklere dikkat çekmektedir. Bu bölümde, yaşlı Türk göçmen bireylerin sosyodemografik dağılımları, sosyal güvenceleri ve karşılaştıkları sağlık sorunları incelenmiş; mevcut sağlık hizmetlerine erişim süreçleri sosyal hizmet perspektifinde değerlendirilmiştir. Müteakiben, Avrupa’daki sosyal refah sistemlerinin sağlık politikaları üzerindeki etkileri ele alınmış ve yaşlı Türk göçmenlerin genel sağlık ile destek hizmetlerinden yararlanma düzeyleri analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra, sivil toplum kuruluşlarının sunduğu destek hizmetleri ve yaşlı göçmenlere yönelik psikososyal destek mekanizmaları ele alınarak, yaşlı Türk göçmenlerin ruh sağlığına ilişkin sağlık politikalarının iyileştirilmesi ve bu alandaki hizmetlerin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM II: “Batı Avrupa - Almanya’da Yaşlı Türk Göçmenler”

Almanya’da yaşayan yaşlı Türk göçmenlerin mikro düzey bireysel, mezzo düzey aile ve STK’lar, makro düzeye toplumsal anlamda sosyodemografik, sosyoekonomik, sosyokültürel ve sosyopolitik bağlamda karşılaştıkları süreçler kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu bölümde:

Nebiye Konuk Kandemir ve Mustafa Aksu “*Almanya’da Yaşlılara Yönelik Uygulanan Politikalar ve Yaşlı Türk Göçmenler*” başlıklı bölümde mevcut sosyal politikalar ele alınmış, Almanya’daki yaşlı Türk göçmenlere yönelik sorunlar ve çözüm önerileri genel hatlarıyla tartışılmıştır. Bu bölümde ayrıca sosyal güvence ve emeklilik sistemlerinin yaşlı Türk göçmenlere yönelik yatılı ve gündüzlü destek/bakım hizmetleri bağlamında alternatif modeller üzerinden ele alınması gerektiğine de vurgu yapılmış, mikro, mezzo ve makro düzeyde öneriler sunulmuştur.

Emine Ataman, “*Yaşlı Dostu Sosyal Politikalar Kapsamında Almanya’daki Yaşlı Türk Nüfusu*” başlığı altında, Almanya’da uygulanan sosyal politikaların yaşlı Türk göçmenlerin ihtiyaçlarına yanıt verme kapasitesini ve bu alandaki eksiklikleri analiz etmektedir. Bu bölümde, Almanya’daki yaşlı Türk göçmen nüfusuna yönelik yaşlı dostu sosyal politikalar kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Öncelikle, Almanya’da yaşayan yaşlı Türk göçmenlerin sosyodemografik yapıları değerlendirilmiş ve bu gruba yönelik sosyal politika araçları bağlamında sosyal entegrasyon ve emeklilik sigortası konuları ele alınmıştır. Almanya’nın entegrasyon politikaları çerçevesinde, Türk yaşlı göçmenlerin vatandaşlık süreçleri, emeklilik sigortaları ve yaşlı bakım/destek hizmetlerine erişimleri detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, yaşlı Türk göçmenlerin karşılaştıkları yapısal engeller ve hizmetlere erişimde yaşanan eşitsizlikler analiz edilerek, mevcut sosyal politika araçlarının iyileştirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bölüm, erken yaşlanma ve artan destek hizmet ihtiyaçları çerçevesinde sosyal politikaların geliştirilmesine yönelik kapsamlı bir bakış açısı sunmakta ve yaşlı dostu sosyal politikaların güçlendirilmesine yönelik öneriler içermektedir.

Zeynep Hiçdurmaz ve Hülya Yüksel, “*Almanya’da Yaşayan Yaşlı Türk Göçmenler ve Yaşlı Destek Hizmetlerindeki Sorunlara Dair Politika Önerileri*” başlığıyla, yaşlı Türk göçmenlerin destek hizmetlerine erişiminde karşılaştıkları sorunları ele almakta ve bu sorunlara yönelik çözüm odaklı sosyal politika önerileri sunmaktadır. Bu tematik inceleme, Almanya’daki yaşlı Türk göçmen nüfusunun yaşam koşulları ve ihtiyaçlarına ilişkin kapsamlı bir perspektif sunmaktadır. Bölümde, yaşlı Türk göçmenlerin yaşlılık döneminde karşılaştıkları sosyal, ekonomik, psikolojik ve kurumsal zorluklar ele alınarak, yaşlı destek/bakım hizmetlerine erişimde yaşanan dezavantajlar kesişimsellik perspektifi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Mikro, mezzo ve makro düzeyde politik çözüm önerileri sunulan çalışmada, özellikle ana dilde hizmet veren destek kurumlarının eksikliği, sosyal izolasyon, kültürel ve dini/manevi farklılıkların göz ardı edilmesi gibi temel sorunlara vurgu yapılmıştır. Ayrıca, Almanya ve Türkiye arasındaki işbirliğiyle geliştirilebilecek sosyal politika modelleri tartışılarak, yaşlı Türk göçmenlerin refahını artırmaya yönelik sürdürülebilir çözüm önerileri geliştirilmiştir. Çalışma, çok kültürlü çok disiplinli destek/bakım hizmetlerinin geliştirilmesi ve sosyal

destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koyarak, yaşlı Türk göçmenlerin sosyal refahını artırmaya yönelik öneriler sunmaktadır.

BÖLÜM III: “Batı Avrupa – Hollanda, Belçika ve Fransa’da Yaşlı Türk Göçmenler”

Batı Avrupa ülkelerinden Hollanda, Belçika ve Fransa’da yaşayan Türk kökenli yaşlı göçmenlerin toplumsal entegrasyonu, sağlık hizmetlerine erişimi ve destek/bakım hizmetlerinden yararlanma durumları analiz edilmektedir. Bu bölümde:

Leyla Yıldırım, “Hollanda’da Türk Kökenli Yaşlı Göçmenler” başlığıyla, Hollanda’da yaşayan yaşlı Türk göçmenlerin sosyal ve kültürel adaptasyon süreçlerini ele almakta ve bu süreçte karşılaşılan zorluklara dikkat çekmektedir. Hollanda’daki Türkiye kökenli yaşlı göçmenlerin karşılaştıkları sosyal, kültürel ve yapısal zorluklar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma, söz konusu göçmen grubunun Hollanda’daki demografik dağılımını, sosyal uyum süreçlerini, destek/bakım hizmetlerine erişimini ve yaşlılık döneminde karşılaştıkları temel sorunları kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Çalışmada özellikle yaşlı bireylerin yalnızlık, sosyal izolasyon, dil bariyerleri, destek hizmetlerindeki dini/manevi ve kültürel duyarsızlık ile İslamofobi gibi konulara vurgu yapılmaktadır. Hollanda’daki yaşlı destek/bakım sisteminin temel hedefinin bireylerin bağımsız bir yaşam sürdürmesini desteklemek olduğu belirtilmekle birlikte, Türkiye kökenli yaşlı göçmenlerin bu sistemden yeterince yararlanamadığı ve bunun İslamofobi, dışlanma ve ayrımcılık gibi faktörlerden kaynaklandığına dikkat çekilmektedir. Çalışma, Türk göçmen yaşlıların refahını artırmaya yönelik dini/manevi ve kültürel açıdan duyarlı destek/bakım hizmetlerinin geliştirilmesi, sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve entegrasyon süreçlerine yönelik daha kapsayıcı politikaların uygulanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Zeynep Tekin Babuç, “Belçika’da Türk Kökenli Yaşlı Göçmenlerin Sağlık ve Yaşlı Destek/Bakım Hizmetlerine Erişimi” başlığı altında, Belçika’da yaşayan Türk kökenli yaşlı göçmenlerin sağlık ve destek/bakım sistemlerine entegrasyonunda karşılaştıkları engelleri ve fırsatları kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Çalışmada, yaşlı Türk göçmenlerin sağlık ve destek hizmetlerine erişim süreçleri ele alınarak, entegrasyonu zorlaştıran temel faktörler incelenmektedir. Özellikle dil engeli, düşük sosyoekonomik düzey, dini/manevi ve kültürel hassasiyetler ile döngüsel göç pratiklerinin sağlık sistemine entegrasyon sürecini zorlaştırdığı vurgulanmaktadır. Ayrıca, yaşlı Türk göçmenlerin kurumsal destek/bakım hizmetlerine mesafeli yaklaştıkları, buna karşın aile içi destek mekanizmalarını daha fazla önemsedikleri belirtilmektedir. Mevcut sosyal politika araçlarının dini, manevi ve kültürel hassasiyetleri yeterince göz önünde bulundurmadığı ifade edilerek,

destek hizmetlerine erişimde yaşanan mali ve bürokratik engeller ele alınmaktadır. Bunun yanı sıra, yaşlı Türk göçmenlerin sağlık okuryazarlığını artırmaya yönelik stratejiler geliştirilmesi gerektiği ve dini, manevi ve kültürel duyarlılık içeren destek hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, çalışma, yaşlı Türk göçmenlerin destek ve bakım hizmetlerine erişimlerini iyileştirmek amacıyla daha kapsayıcı sosyal politikaların geliştirilmesinin gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Zeynep Hiçdurmaz, “Fransa’da Yaşlı Türk Göçmenler” başlığı altında, Fransa’da yaşayan yaşlı Türk göçmenlerin sosyal, ekonomik ve sağlık hizmetlerine erişim süreçlerini analiz etmekte; bu süreçte karşılaştıkları temel zorlukları ve olası çözüm önerilerini ele almaktadır. Bölümde, Fransa’nın genelinde olduğu gibi göçmen nüfusunun da giderek yaşlandığı ve bu bağlamda yaşlı Türk göçmenlerin düşük emeklilik maaşları, sosyal yardımlara bağımlılık, sağlık hizmetlerine erişimde dil engelleri ve kültürel duyarsız politikalar gibi yapısal sorunlarla karşılaştıkları vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra, sosyal izolasyon, depresyon ve kronik hastalıkların yaygın olduğu, ancak mevcut sağlık sisteminin göçmen yaşlıların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılamadığı ifade edilmektedir. Fransa’daki sosyal haklardan yararlanma süreçlerinde uzun süreli ikamet zorunluluğu ve ulusötesi hareketliliğin kısıtlanmasının, yaşlı Türk göçmenler açısından ek bir dezavantaj oluşturduğu vurgulanmaktadır. Çalışma kapsamında, kültürel duyarlılığı yüksek sosyal hizmetlerin geliştirilmesi, çok kültürlü destek/bakım modellerinin yaygınlaştırılması ve Türkiye-Fransa arasındaki sosyal güvenlik sistemine yönelik daha esnek düzenlemeler yapılması gerektiği önerilmektedir. Ayrıca, sosyal hizmetlerin kültürel duyarlılık perspektifiyle yeniden yapılandırılması, sosyal izolasyonu azaltacak toplumsal entegrasyon politikalarının güçlendirilmesi ve göçmen yaşlılara yönelik daha kapsayıcı refah politikalarının geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.

BÖLÜM IV: “Kuzey Avrupa – İsveç, Norveç, Finlandiya ve Danimarka’da Yaşlı Türk Göçmenler”

Kuzey Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk kökenli yaşlı göçmenlerin sosyal, ekonomik, kültürel ve politik bağlamlardaki durumları ele alınmaktadır. Bu bölümde:

Harun Ceylan ve Hacı Ahmet Gayda, “İsveç, Norveç ve Finlandiya’da Türk Kökenli Yaşlı Göçmenler: Karşılaştırmalı Bir Analiz” başlığı altında, bu üç ülkedeki yaşlı Türk göçmenlerin deneyimlerini sosyokültürel açıdan karşılaştırmalı bir perspektifle ele almakta ve farklı refah devleti modellerinin bu deneyimler üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir. Bu bölümde, İsveç, Norveç ve Finlandiya’da yaşayan Türk kökenli yaşlı göçmenlerin karşılaştıkları sosyal, ekonomik, kültürel

ve yapısal zorluklar ele alınarak, refah seviyelerini belirleyen temel faktörler analiz edilmektedir. Çalışmada, sosyal güvenlik sistemlerine erişim, sağlık hizmetlerinden yararlanma, kültürel entegrasyon, sosyal izolasyon ve ayrımcılık gibi konular incelenmekte olup, bu unsurların yaşlı Türk göçmenler üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Çalışmada, yaşlı Türk göçmenlerin karşılaştıkları temel sorunlar arasında dil bariyerleri, ekonomik güvencesizlik, toplumsal aidiyet eksikliği ve sosyal hizmetlerde kültürel duyarlılığın yetersizliği ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, yaşlı Türk göçmenlerin büyük ölçüde aile bireylerinin sağladığı destek hizmetlerine bağımlı kaldığı ve resmî kurumların destek/bakım hizmetlerine mesafeli yaklaştığı belirtilmektedir. Bunun yanı sıra, İskandinav refah sistemlerinin göçmen yaşlıların ihtiyaçlarını ne ölçüde karşıladığı değerlendirilerek, bireylerin refahını artırmaya yönelik sosyal politikaların nasıl geliştirilebileceği tartışılmaktadır. Çalışma ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının (STK) yaşlı göçmenlerin entegrasyonundaki kritik rolüne dikkat çekmekte; dini/manevi ve kültürel duyarlılığı yüksek, kapsayıcı sosyal hizmet modellerinin oluşturulmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, İskandinav ülkelerinde yaşlı Türk göçmenlerin refahını ve toplumsal katılımını güçlendirmeye yönelik, yerel yönetimler, devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliklerinin daha etkili hale getirilmesi ve sosyal politikaların geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

İsa Kuyucuoğlu, “Danimarka’da Sosyal Politikalar ve Yaşlı Türk Göçmenler” başlığı altında, Danimarka’nın yaşlı Türk göçmenlere yönelik sosyal hizmet ve politikalarını analiz ederek, bu hizmetlerin erişilebilirliği ve etkinliğini değerlendirmektedir. Danimarka’daki Türkiye kökenli yaşlı göçmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel durumları ele alınarak, sosyal politika bağlamında karşılaştıkları temel sorunlar incelenmiştir. Göç sürecinin tarihsel arka planını da kapsayan çalışma, dil bariyerleri, ekonomik yetersizlikler, sağlık hizmetlerine erişim sorunları ve sosyal izolasyon gibi temel zorluklara dikkat çekmektedir. Danimarka’nın sosyal politika yapısına odaklanan analizde, yaşlı bireylerin emeklilik hakları, sağlık ve destek/bakım hizmetlerinden yararlanma süreçleri ve toplumsal katılımlarını artırmaya yönelik uygulamalar değerlendirilmiştir. Çalışma, yaşlı Türk göçmenlerin sosyal hizmet uygulamalarından yeterince faydalanamadıklarını ve özellikle yaşadıkları ülkenin diline yeterince hâkim olmayan bireylerin kamu kurumlarıyla iletişimde zorluklar yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Danimarka’da dini/manevi ve kültürel duyarlılığı daha fazla gözeten sosyal politikaların geliştirilmesi, Müslüman göçmenler için özel destek/bakım kurumlarının oluşturulması ve yaşlı bireylerin toplumsal katılımını artıracak entegrasyon politikalarının güçlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

BÖLÜM V: “Orta Avrupa – Avusturya ve İsviçre’de Yaşlı Türk Göçmenler”

Avusturya ve İsviçre’de yaşayan Türk kökenli yaşlı göçmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel bağlamlardaki durumları ele alınarak kapsamlı bir analiz sunulmaktadır. Bu bölümde:

Esra Sağlam, “Avusturya’da Türk Kökenli Yaşlı Göçmenler” başlığı altında, Avusturya’da yaşayan Türk kökenli yaşlı göçmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel koşullarını analiz etmekte; göç ve yaşlılık bağlamında karşılaştıkları temel sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini değerlendirmektedir. Çalışmada, Avusturya’ya göç sürecinin tarihsel arka planı ele alınarak, birinci kuşak Türk göçmenlerin karşılaştıkları dil engelleri, ekonomik ve mali yetersizlikler, sağlık hizmetlerine erişim sorunları ve sosyal izolasyon gibi dezavantajlar vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra, Avusturya’da yaşlı Türk göçmenlerin aile içi destek ve dayanışma ağlarına olan güçlü bağlılıkları, kurumsal destek/bakım hizmetlerine yönelik çekinceleri ve sosyal güvenlik sistemlerinden yararlanmadaki zorluklar detaylandırılmaktadır. Ayrıca, yaşlanan Avusturya nüfusu içinde Türk kökenli yaşlıların mevcut demografik yapı içerisinde artan oranlarına dikkat çekilerek, kültürel duyarlılığı yüksek sosyal politikaların geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Çalışmada, toplumsal entegrasyonu destekleyici sosyal hizmetlerin yaygınlaştırılması, çok kültürlü destek ve bakım modellerinin teşvik edilmesi ile yaşlı Türk göçmenlerin toplumsal katılımını artırmaya yönelik sosyal politikaların uygulanmasının gerekliliği önerilmektedir.

Gökhan Kayır, “İsviçre’de Türk Kökenli Yaşlı Göçmenler” başlığı altında, İsviçre’deki yaşlı Türk göçmen nüfusunun yaşam koşullarını, sağlık ve sosyal hizmetlere erişim düzeylerini analiz etmekte ve karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktadır. İsviçre’de yaşayan yaşlı Türk göçmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamları ele alınarak, karşılaşılan temel zorluklar ve mevcut sosyal politikaların etkileri incelenmektedir. Çalışmada, özellikle İsviçre’nin sosyal güvenlik sistemi ve göçmen yaşlıların emeklilik süreci üzerinde durularak, dil engelleri, ekonomik yetersizlikler, sosyal izolasyon ve kültürel entegrasyon sorunları gibi temel konular tartışılmaktadır. Özellikle İsviçre’nin yüksek refah seviyesine rağmen, yaşlı Türk göçmenlerin emeklilik maaşlarının yetersizliği, sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan sıkıntılar ve toplumsal aidiyet konularında karşılaşılan sorunlar vurgulanmaktadır. Araştırma, İsviçre’de yaşlı Türk göçmenlerin sosyal hizmet yapılanmalarından yeterince yararlanamadıklarını, dini/manevi ve kültürel duyarlılığı yüksek destek/bakım hizmet kurumlarına duyulan ihtiyacın arttığını ve bu gruba yönelik politikaların iyileştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Son olarak, çalışma İsviçre’de yaşlanan Türk göçmen nüfusunun refahını artırmaya yönelik daha kapsayıcı sosyal politikaların geliştirilme-

si, Müslüman göçmenlere yönelik de çok kültürlü destek/bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve destekleyici toplumsal entegrasyon programlarının oluşturulmasının gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Bu eser, Batı Avrupa ülkelerinde yaşanan Türk göçmen topluluklarına yönelik sosyal hizmet ve sosyal politikaların geliştirilmesinde bilimsel bir zemin oluşturmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın temel hedefi, sosyal politikaların uygulanabilirliğinin artırılması ve toplumların sürdürülebilir refahına Evrensel Temel İnsan Hakları perspektifinde katkı sağlanmasıdır. Bununla birlikte, Türkiye dışında diasporada yaşamlarını sürdüren yaşlı Türk göçmenlerin karşılaştıkları sorunlara dikkat çekerek, bu alanda oldukça sınırlı literatüre akademik bir katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Eserin, lisans, lisansüstü ve akademik düzeyde araştırmalar yürüten araştırmacılara rehber niteliğinde bir kaynak oluşturması hedeflenmiştir.

Kitabın hazırlanma sürecinde, sosyal hizmet perspektifinde bütüncül bir çerçevenin oluşturulmasına ve bölümlerin dilsel bütünlüğü ile akademik uyumunun titizlikle sağlanmasına önemli katkılar sunan Dr. Psikolog Merve Dalmaz'a, ayrıca ilgili bölümleri özenle çalışarak esere değerli katkılarda bulunan tüm akademisyen yazarlarımıza teşekkür ederiz.

Bu kıymetli eserin göç, diaspora, sosyal hizmet, sosyoloji ve sosyal politika alanlarına katkı sağlaması temennisiyle.

Editörler Adına
Dr. Mehmet GEDİK
Nisan 2025, İstanbul